

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna štev. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglasi po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne
proste.

Sklepi IV. plenarne seje Strokovne komisije.

V nedeljo, dne 9. septembra t. l. se je vršila v Ljubljani plenarna seja Strokovne komisije, koji so prisostvovali kot delegati Glavnega Radniškega Saveza ss. Bukšeg in Krekič iz Zagreba in s. Bračinac iz Beograda. Na tej seji se je premočil vsestransko in temeljito položaj strokovnega pokreta v Sloveniji in v celi državi. V zvezi s tem so se napravili sledeči sklepi, ki bodo za reorganizacijo naših strokovnih organizacij velike važnosti.

Najprej se je ugotovila kvota za pokrajinsko upravo in za osrednjo upravo Glavnega Radniškega Saveza.

Sedanje odračunavanje kvote za Strokovno komisijo se spremeni tako, da odračunavajo od sedaj naprej strokovne centrale sproti mesečno od vsakega inkasiranega prispevka 20 para pokrajinski, 5 para pa osrednji upravi GRSJ. Organizacije pošiljajo tudi zneske po 5 par Strokovni komisiji, ki jih obračunajo centralni upravi GRSJ.

Glede organizacij celjskega okrožja se je potrdil sklep ožje strokovne komisije, da se obračunava prispevek po 20 par za okrožno tajništvo v Celju.

S posebnimi dopisi na vse centrale in na v poštev prihajajoče podružnice se bo natančneje ugotovilo, katere podružnice so to. Plenum Strokovne komisije je natančno proučil denarne težave, s kojimi ima računati komisija in ugotovil, da se morajo te težave le povečati, ako bi se tu vpoštev prihajajoča vprašanja ne reševala sporazumno. Tako se je rešilo nesoglasje, ki je obstajalo med Pokrajinsko Strokovno komisijo in med okrožnim tajništvom v Celju soglasno in sporazumno, kar bodo vzele vse prizadete organizacije gotovo z zadovoljstvom na znanje.

Naša deviza bodi tudi v celjskem okrožju: ob težkem navalu reakcije in ob novem pohodu destruktivnih sil skupno na okope!

Glede ujedinjenja strokovnih organizacij v državi so se storili v smislu načrta, o kojem smo že pisali, novi važni koraki.

Plenum SK je proučil načrt novih pravil za Glavni Radniški Savez in na-

črt za proračun njemu priključenih organizacij. Ti načrti se bodo predložili osrednjemu tajništvu GRSJ.

To tajništvo bo stopilo v stik z vsemi osrednjimi društvi v državi, zaslišalo njih mnenje in njih protipredloge in na to končno veljavno stiliziralo načrt za organizacijo in gospodarstvo strokovnega pokreta v naši državi.

Vsi na konferenci navzoči so se glede poti, ki jo moramo tozadevno iti, popolnoma strinjali, tako da smemo upati, da je prišlo težko delo za ujedinjenje v nedeljo lep korak naprej.

Naj se zavedajo vsi, ki bodo pri končni redakciji sodelovali in stavili svoje predloge teh-le resnice:

Resnice, da so potrebne za pravi razvoj strokovnih organizacij velika področja, ker morajo stoneti dobre strokovne organizacije vedno na velikem številu podružnic, ne samo na eni ali dveh. V borbi naših organizacij se menjajo uspehi in neuspehi. Pri velikem področju bodo izravnali uspehi na eni strani vedno neuspehe na drugi strani in stalnost bo podana.

Male organizacije pa goni vsak vihar kamor hoče... Naj se zavedajo dalje resnice, da je mogoče izravnati sto in sto nasprotnih si interesov le po natančnem gospodarskem proračunu, in da se mora razbiti vsako ujedinjevanje, ki ne vodi o tem dovolj računov.

Naj se zavedajo končno resnice, da sto volj ni mogoče strniti v eno voljo, ako hoče vsak z vsemi svojimi predlogi predreti.

V podreditvi individualne volje pod skupne cilje — je edina pot, ki vodi do moči. Vendar naj se pri tem individualna volja do zadnje možnosti vpoštevava in usmeri v tak pravec, da bo gradila, ne razkrajala.

Velik cilj imamo pred seboj. Kdo bo med nami, ki ne goji želje, da bi tudi on pomagal, da ga dosežemo? Ven iz ozkih obzorij v svobodni, veliki svet, ki ne sme ostati domena kapitalizma, ampak stavbišče, ki ga bodo prezidali zidarji delavske solidarnosti.

Amsterdamska internacionala za edinstvo strokovnega pokreta.

Dne 4. avgusta t. l. se je vršila seja uprave Amsterdamske strokovne internacionalne, ki je napravila mnogo važnih sklepov. Glede vprašanja o možnostih sodelovanja z ruskimi sindikati se je sklenilo sledeče:

V sedanjih razmerah, v času, ko pripravljamo reakcija odločen udarec, da skrči moč delavskih strokovnih organizacij, je strokovno edinstvo odločilne važnosti za delavski razred.

To strokovno edinstvo se mora ustvariti v okviru vsake državne centrale, ki je priključena strokovni internacionali, ako hoče doseči svoj cilj!

Amsterdamska strokovna internacionala zato ponovno ponavlja svojo iskreno željo, da vidi ujedinjene ruske sindikate v smislu sklepov internacionalnih strokovnih kongresov v Amsterdamu, Londonu in Rimu, z organiziranim delavstvom celega sveta.

Toda sindikalno edinstvo more imeti le v tem slučaju stvarno korist in vrednost, ako se stvari atmosfera medse-

bojnega spoštovanja in medsebojnega zaupanja. Radi tega morajo neprijateljski čini in napadi proti Amsterdamski strokovni internacionali enkrat za vselej prenehati.

Razven tega se morajo izraziti ruski delavci, enako kakor organizirani delavci v drugih državah, da so pripravljeni voditi borbo proti vojni in reakciji v vseh njenih formah tudi v lastni zemlji.

Uprava Amsterdamske strokovne internacionalne potrjuje prejšnje odloke biroja in izjavlja, da je pripravljena stopiti v razgovore s predstavniki ruskih sindikatov, ako se jih more smatrati v resnici za predstavnike ruskih strokovnih organizacij in ako sprejmejo zgornje predpogoje ter jih dejansko izvršijo.

(Opomba uredništva: Iz tega komunikeja se razvidi, da se lahko ujedinijo ruski sindikati z našimi kot celoto, ako to res hočejo.)

Rudarska stavka na Češkem.

Na Češkem stojijo rudarji že tretji teden v gigantski stavki, ki se je udeležujejo okrog 100.000 rudarjev.

Tudi to stavko so vsilili delavstvu podjetniki in vlada, ki hočejo premog na ta način poceniti, da bi nosilo vse stroške te pocenitve delavstvo.

Iz proglasov stavkovnega odbora razvidimo, da gre buržuaziji na Češkem natančno zato, kakor pri nas: ona hoče, da bi se delavstvu trajno tako godilo, kakor se mu je godilo v medvojnih in povojnih letih; ona hoče, da bi se položaj delavstva, ki že pred vojno ni bil rožnat, po vojni trajno poslabšal, zato da bi črpala ona od sadov njegovega dela tisti del, ki se ga je navadila jemati med vojno.

Ostravski premog je stal v letu 1913 v rudniku 1.48 K za qv, plače (za delo pri produkciji tega premoga) pa so znašale 48 vinarjev, toraj 34 odstotkov produkcije. Leta 1923 stane isti premog 21.35 K, delavska plača pa za produkcijo znaša 494, toraj 23 odstotkov.

Se huje se vidi to v rudniku Kladno. Tam je stal leta 1913 meterski stot pre-moga 1.20 K, delavske mezde pa so znašale 45 vinarjev, torej 37 odstotkov. Leta 1923 stane ista množina premoga 30.02 K, delavska plača pa 5.82 K, torej le 9.4 odstotkov. V povprečju so znašale delavske mezde leta 1913 — 26.2 odstotka, leta 1923 pa le 22 odstotkov pro-

dukcije. Vkljub vsemu temu trde podjetniki na Češkem, da samo zato ne morejo znižati premogovnih cen, ker so plače tako visoke. Vlada je skušala v tej stavki ponovno posredovati. A vsa njena prizadevanja so se izjalovila na odpornem stališču podjetnikov.

Vendar je računati s tem, da se bo morala lotiti vlada z večjo energijo posredovanja, ker je začelo bogato razviti češki industriji, ki porabi ogromne količine premoga, pre-moga že primanjkuje, tako, da bi bilo treba začeti uvažati poljski premog.

Za stavko stoji kompaktno vse češko delavstvo brez razlike struj.

Situacija se vedno bolj poostruje. — Vse češko delavstvo se zaveda važnosti tega boja in ga z veliko požrtvovalnostjo podpira. Večina strokovnih organizacij pobira dvojne prispevke, da bi mogla stavkujoče izdatneje podpreti.

Upati pa je, da se bo morala pri posredovanju tudi češka vlada ozirati končno seveda bolj na delavsko stališče kot se je bilo to v dosedanjem poteku stavke. In sicer ne samo zato, ker so delavske zahteve upravičene, ampak tudi zato, ker predstavlja češko delavstvo vkljub temu, da razkrajajoči duhi časa tudi Češki ni prizanesel, še vedno politično moč.

O izidu tega zanimivega boja bomo še poročali.

Gibanje mladine.

Šume okoli Moskve so vse polne njih, mladih pionirjev, potujočih in prebivajočih po šotoriščih v prosti naravi. Kakih 100.000 jih je v Rusiji, praktično vseh organiziranih tekem zadnjih dveh let. A samo to leto se je pojavila tolika živahnost med njimi za prebivanje v naravi po šotorih, kajti zadnje leto so bili še preveč lačni.

Na vse načine si prizadevajo, da dobro organizirajo skupine dečkov in deklic v njih klubih vsepovsod. V marsikaterem gozdu Rusije jih je po dve ali tristo. Vadijo se v telovadbi in vsak si prizadeva, da čimbolje izvaja vaje. — S pomočjo telovadnih skupin predstavljajo različne predmete ali pa stopajo v vrste, da jih je oddaleč videti kot ogromne črke s katerimi stvorijo ime kake organizacije.

V njihovih igrah je polno odločnosti, čeprav so telovadna načela in telovadne šole pri njih še silno pomanjkljive. — Z veseljem sprejmejo vsako duševno hrano, ki jim omogoča napredovanje v tehnični izvedbi organizacije. Za šport in telovadne igre so zelo navdušeni, toda v tem oziru vlada velika ignoranca glede na tehničnost izvajanj, kar je umevna posledica, ker se v Rusiji pred revolucijo ni nihče kaj prida zanimal za šport in telovadbo.

Šotorišča dijakov sestojijo iz ducata ali več priprostih vil, ki so zgrajene po šumi in oddaljene druga od druge. — V vsakem poslopju stanuje po dvajset do trideset dečkov in deklic. Patrola desetih mladeničev stanuje v eni sami sobi ter spi na dolgih pričnih v vrsti. Štiri ali pet takih patrol tvori število prebivalcev, stanujoče v eni sami vili.

Dečki in deklice so po patrolah razdeljeni, toda v svojih »regimentih« so vsi pomešani. Kakih osem do deset patrol z dečki in deklicami tvori »regiment«. Rusija si na ta način prizadeva pripomoči mladini do izobrazbe. Njen princip je, naj mladina ne dobiva

vzgoje samo v šoli, temveč tudi zunaj v organizacijah po klubih. Ta način učenja bo imel brez dvoma največje uspehe in bodo s tem tudi odpravljene vse one neprilike radi nepoznavanja spolnih vprašanj.

Tisti, ki se zanimajo za manifestacije, se bodo še spominjali tistih mladih ljudi v zelenih srajcah in ameriškanskih klobukih: pokazali so se na vsesokolskem zletu v Ljubljani, na vsedelavskem zletu v Mariboru, katoliškem shodu v Ljubljani, na letošnjem vele-sejmu v Ljubljani in pri manjših prireditvah.

Nekateri so imeli klobuke, kakor jih nosijo ameriškanski legionarji, zelene srajce, priproste hlače, raznobarne rutce, trakove in podobno. Drugi zopet s klobuki, ki imajo zavihane krajevce, rdeče kokarde, z rdečimi pentljami, močnimi svetlozelenimi hlačami. Rekli bi skoro kakor vojska, ki čaka na vihar, da ga ustavi in razprši oblake. Pravljice pravijo takim vojskam Matjaževa vojska, Gubčeva vojska.

Imamo torej v zunanjih znakih neke razlike med klobuki, kravatami, hlačami itd. Ali se kažejo razlike tudi po ideji? Nekateri smo videli korakati na vsesokolskem zletu, na katoliškem shodu, stražili so na ljubljanskem vele-sejmu paviljone. Druge smo zopet videli v Mariboru na vsedelavskem zletu v polni opremi.

Druga vojska so udarniki!

Ideja organiziranja delavske mladine ni vzrastla na ruskih tleh, temveč je tuja cvetka presajena na ruska tla. — Ideja tudi ni povsem nova. Kdo ne pozna vsestranskega športa, ki je že od predvojnega časa med evropskimi in ameriškimi narodi tako priljubljen: skautizma.

Dočim je ta šport po drugih deželah že popolnoma udomačen, vzbuja pri nas še prve pozornosti in je širša

javnost o stezosledstvu še prav malo poučena.

Za idejo se danes navdušujejo prav vsi sloji, in kar je za idejo najbolj značilno: nobena armada ni rastla tako hitro, kakor ta. Ameriške, angleške in poljske čete korakajo na svojih letnih generalnih vežbah v stotisočih.

Ni dvoma, da je moralo imeti to gibanje tudi na delavsko gibanje velik vpliv, vsaj na njen važen del: mladinsko gibanje.

Iz zgornjih vrstic je jasno razvidno, da je ta trditev točna.

Trdimo pa nadalje celo, da se v delavskem gibanju skautizem v svojem bistvu še-le pojavlja in da bo s svojo misijo celil še marsikatero rano delavskega pokreta.

Slovenski narod je za nove ideje težko zavzet. To vidimo lahko v zgodovini prav jasno vsepovsod.

Skautizem pa je napravil nanj vtis očarujoče sile, videl je v njem novo idejo, ki jo vodijo najjači in najboljši možje in značaji. Preroditi duševno in telesno zmučeno ljudstvo je najtežja naloga in izvesti jo bo mogla le tista ideja, tista organizacija, ki bo najjača in najsposobnejša za to.

Tisti pa, ki hočejo pri tem preporodu sodelovati, že hodijo med narod, mu dajejo zglede, ga uče in pripravljajo duševno revolucijo glav.

Priprosti med priprostim narodom hodijo in se pripravljajo na največji potres, ki bo silnejši, kakor so potresi v naravi: barvaste srajce, za najlepše vreme in največje viharje praktične klobuke, z eno besedo: za najboljše gosposke salone in najpriprostejše bivališče v naravi. Pripravljani so za sprejem v salonu, ne sramujejo se vstopiti v kmetsko hišo, niti v naravni šotor.

govoru pojasnil razmere jugoslovanskega delavstva. Govoril je o štrajku pomorcev, železničarjev in rudarjev, ter prikazal delovanje kapitalizma, ki se trudi z vsemi sredstvi zlomiti delavski pokret. — S. Uratnik je kot drugi govornik orisal razmere v Sloveniji, ter razložil napore Strokovne komisije, ki grede za tem, da bi se delavski pokret čimprej konsolidiral. Poročal je tudi o ujedinjevalnih poskusih z nezavisnimi, ki so se pa vsi izjalovili vsled neiskrenosti nezavisnih. — Sodr. Golmajer je v svojem govoru navedel nekaj konkretnih dokazov, kako zastrupljajo nezavisni odnosi med delavstvom s tem, da razširjajo razne laži, izmišljotine in zavijanja. — Končno se je priglasil k besedi še predsednik tobačnega delavstva s. Škerl, ki je poročal o meznem gibanju tobačnega delavstva in o zavlačevanju od strani monopolske uprave. Poročal je, da so tobačni delavci prisiljeni pripraviti se na ostražjo akcijo, ter prosil vse ostale stroke za podporo tobačnemu delavstvu v njegovem težkem boju. — Sodrug Jakomin, ki je kot predsednik Medstrokovnega odbora temu shodu predsedoval, je zaključil shod s pozivom na delo za ustvarjanje močnih organizacij, ki so edino orožje proti reakciji in neznošnim razmeram.

Shod v Mostah je bil istotako zelo povoljno obiskan. Če pa pomislimo, da so bile v Mostah še pred kratkim vse organizacije razbite od komunistov in da se ni že več kot eno leto vršil noben skupni shod, če upoštevamo to, pa lahko rečemo, da je bil shod za te razmere prav izvrstno obiskan in da pomeni ta shod mejnik v delovanju moščanskih organizacij. — Na shodu je poročal kot prvi s. Svetek, ki je v temeljitem govoru orisal dosežani položaj ter trdno povdaril potrebo edinstvenega in složnega delovanja. S. Bukšeg iz Zagreba je poročal o položaju delavstva v Jugoslaviji in orisal potrebo zedinjenja vsega marksističnega delavstva v enotnih socialističnih strokovnih organizacijah. Govor s. Bugšega je hotel motiti neki komunist, ki je bil že na vse zgodaj totalno pijan, in ki se je hvalil okoli, da popliva že od tretje ure zjutraj. Vendar mu razbijanje shoda ni uspelo, ker so ga zaupniki odstranili iz dvorane. — Sodrug Cof, predsednik kemičnih delavcev je končno v svojem govoru ostro obsodil razbijalno delo nezavisnih, ter priporočal delavstvu medsebojno slogo. Dalje je poročal s. Cof o zelo počasnem uradovanju bolniških blagajn. Navajal je slučaje, da izplača blagajna posmrtnino včasih šele v dveh ali treh tednih, ko je umrl že zakopan, jasno pa je, da je tisti denar namenjen pogrebni stroškom. Lahko si vsak misli v kakšen težaven položaj pride delavska družina, če ji umrje družinski oče, pa nimajo toliko denarja, da bi ga pokopali, kredita pa delavski družini tudi nihče ne daje. Isto tako je z izplačevanjem bolniške podpore, ki se istotako zavlačuje včasih kar po par tednov, dočim je jasno, da

delavec ta denar sproti potrebuje. Sodr. Cof je v svojem govoru apeliral na s. Bugšega kot generalnega ravnatelja bolniških blagajn naj stori vse, da se te razmere odpravijo. — S. Bugšeg se je nato še enkrat priglasil k besedi ter pojasnil, da naj se delavske organizacije v vseh takih vprašanjih posvetujejo, ter sestavijo poročilo o vseh nedostatkih. To poročilo naj pa oddajo ravnateljstvu bolniške blagajne v Ljubljano, ker spadajo te stvari v njegov delokrog. Dalje je poročal o težavah, ki jih ima bolniška blagajna pri svoji reorganizaciji, katero mora izvršiti po predpisih novega zakona. Omenil je, da so bile tudi v Zagrebu z izplačevanjem take težkoče, ker se je izplačevalo vsak teden samo enkrat. Sedaj se je tam stvar tako uredila, da se sedaj izplačuje vsak dan, in dobi tisti ravno čez en teden na isti dan ko je zbolel svojo bolniško podporo, ne glede, če je zbolel v pondeljek ali petek, ali na katerikoli drugi dan.

Zborovalci so vzeli vsa poročila z odobravanjem na znanje.

Medstrokovni odbor v Mariboru. Dne 2. t. m. se je vršila seja Krajev. medstr. odbora, pri kateri se je konstituiral odbor, ter smo izvolili sledeče sodrugi: za predsed. Martina Bibiča, namestnika Ant. Krajeerja, zapisnikarja Karola Rakušo, tajnika Alojza Čeha; v kontrolo: Alojza Neuwirtha, Huberta Pečikana in Ivana Horvata. Zastopane so bile sledeče podružnice: peki, Maribor, podr. kemičnih delavcev Maribor, podr. kovin. Tezno, stavb. del. Maribor, podr. kemič. del. Ruše, podruž. pivovarjev Maribor, železničarji kurilnice Maribor, podr. usnarjev Maribor, podr. čevljarjev Maribor, podr. krojačev Maribor. Na seji smo sklenili, da se vrše redne seje vsak drugi torek v mesecu. Dan in kraj seje se objavi v listih »Socialist« in »Volksstimme«. Odborniki naj smatrajo to za vabilo. Na izredne seje se vabi odbornike pismeno. — Mesto Ptuj bo imelo lasten K. M. O., ki bo imel tudi svoje seje; mora pa ta odbor poslati vsak mesec svojega delegata v Maribor k redni seji K. M. O., da poroča o sklepih in situaciji ptujskih organizacij. — Stroške Ptujkega delegata trpe skupno vse zastopane organizacije K. M. O. v Ptuj.

Kovinarska stroka.

Resolucija sprejeta na zaupniškem sestanku zaupnikov podruž. kovinarjev Jesenice pod vodstvom začasnega odbora, dne 5. 9. 1923. v Delavskem domu na Savi.

K nastalemu položaju v kovinarski podružnici Jesenice, ob dejstvu, da je bil podružnični odbor razpuščen, ker je nastopil s svojim sklepom proti organizaciji in šel preko pravilnika in da je razpuščen odbor ustvaril med članstvom v podružnici odvojeno mišljenje, ter je nekaterim članom zatri vsako vero v organizacijo, izjavljamo sledeče:

Spor in položaj, ki je nastal v podružnici delimo v dva dela:

Delovanje U. D. R.

V naravo!

U. D. R. ima namen silo volje posameznikov združiti v eno silno celoto. Zato hoče najprvo vzgojiti voljo posameznikov, kajti čim več volje bodo imeli posamezniki, tem večjo bo predstavljala celota.

Telesno zdravi in krepki ljudje imajo temveč energije, čim zdravejši so. U. D. R. bo smatralo za svojo prvo dolžnost navajati svoje članstvo k takemu načinu življenja, ki mu bo ohranilo in še povečalo njegovo zdravje.

Svoje prireditve bo U. D. R. prirejalo čim več v prosti naravi, da bo dobilo članstvo obenem, ko se bo vzgajal pri članstvu smisel za disciplino, red in točnost, tudi smisel za lepoto narave.

Družabnost in alkohol.

Slovenci smo po vsem svetu znani kot veliki pijanci in pretepači. Alkoholni strup se pa ne bo dal odpraviti z lepimi pridigami ali svarilnimi vzgledi, temveč je treba zdraviti to bolezen s pravimi zdravili in pri korenini.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Zbirka Strokovne komisije za stavkovni sklad rudarjev in mornarjev do 1. septembra 1923.

DRUGI IZKAZ.

Kemični delavci:

Zagorje (stekl.), nabir. pola št. 52 Din 1033-50
Moste (t. za kl.), » 37 » 78-70

Skupaj Din 1112-20

Prvi izkaz Din 1676-85

Skupaj Din 2789-05

Zivilski delavci:

Celje, nabir. pola št. 86 Din 55-
Celje II, » » 87 » 30-

Din 85-

Prvi izkaz Din 426-

Skupaj Din 511-

Kovinarji:

Kamnik, nabir. pola št. 27 Din 100-

Nameščenci:

Ljubljana (Ok. ur.) nabir. pola št. 82
Din 112-75

Prvi izkaz Din 135-*

Skupaj Din 247-75

* Pri prvem izkazu se je vrnila tu v zadnji številki pomota. Mesto Din 125- čitaj Din 135-.

Oblačilni delavci.

Tržič, nabir. pola št. 109 Din 147-
Prvi izkaz Din 146-

Skupaj Din 293-

Skupaj:

Kemični delavci Din 2789-05

Kovinarji » 2020-20

Usnarji » 617-50

Zivilski delavci » 511-

Oblačilni delavci » 293-

Nameščenci boln. bl. » 247-75

Tobačni delavci » 213-25

Stavbinski delavci » 190-60

Skupno Din 6882-35

Prvi izkaz (15. 8. — 1. 9. 1923) Din 5325-

Drugi » (1. 9. — 10. 9. 1923) » 1556-95

Din 6882-35

Prazne nabir. pole so vrtili:

Usnarji, Vrhnika nabir. pola št. 67.

Podlistek.

U. D. R.

Kdo smo in kaj hočemo?

I.

Boj za človeške pravice se vrši od takrat, ko je močnejši človek z nasiljem ali prevaro odvzel svojemu sočloveku del pravic, ter ga spravil s tem v svojo odvisnost.

Upor kamnosekov pri gradbi egipčanskih piramid, punt špartakovih gladiatorjev, ustaja kmetov pod vodstvom Matije Gubca, pa vse do današnjih modernih delavskih stavk so vidni dokazi, da se deli človeška družba v dva razreda: na eni strani tlačitelji, na drugi tlačeni, na eni strani kapital in na drugo delo.

II.

Razred tlačeni, kateremu je industrijsko delavstvo avantgarda, ker je še najboljše organizirano, si je zapisal na svoje zastave zahtevo, ki se glasi:

Socializacija zemlje in vseh njenih produktov!

Mezdn delavec ne dobi za svoje iz-

vršeno delo nikdar toliko, kolikor je doletno delo vredno, temveč le del tega, dočim vzame drug del njegov delodajalec — kapitalist.

Na ta način se zbira vedno več kapitala v rokah posameznikov - delodajalcev, kar njihovo moč še vedno pojačuje. S temi zaslužki povečavajo delodajalci svoje delavnice in tovarne in na ta način se tudi vedno množi število onih, ki so od njih odvisni.

Ze danes je dosegla ta koncentracija take višine, da imajo posamezni delodajalci po 40, do 100 tisoč ali še več delavcev pod svojo oblastjo. In ker jim ne plačujejo toliko, kolikor je njihovo delo vredno, zato se bogastvo teh posameznikov množi z neverjetno naglico in z bogastvom se pa množi tudi armada delavcev, ki so od njih popolnoma odvisni.

III.

S tem pa nastaja vprašanje, kako je mogoče, da te silne množice delavcev ne morejo prisiliti takih posameznikov, da bi jim za njihovo delo plačali, kolikor je vredno. Kako je mogoče, da en sam človek obvlada tisoč ali celo 100 tisoč ljudi?

Na to vprašanje je samo en odgovor: Ker zna tistih malo kapitalistov vsled svoje izobrazbe enotno nastopati, dočim delavstvo vsled nižje kulture še ne zna ceniti potrebe enotnega nastopa, saj se prav mnogokrat niti ne zaveda skupnih interesov. In ker se tega ne zaveda, zato je samo sebi v napoto, eni vlečejo sem, drugi tja, kapitalisti pa eue proti drugim izigravajo in vladajo.

Vloga U. D. R. v delavskem pokretu. V prejšnjem odstavku je točno orisano na čem hira delavski pokret in kdo in kaj omogočuje kapitalistom njihovo brezpogojno vladanje. Videli smo, da je za vsako zmago treba enotnega nastopa.

U. D. R. hoče biti tista organizacija, ki bo to resnico gojila, ki bo v delavskem gibanju tisti obroč, ki bo silil delavske množice k enotnemu nastopanju.

U. D. R. je tista organizacija, ki bo brezpogojno strnila voljo posameznikov v skupno voljo, ter pokazala, kaj zmore skupina ljudi, kateri so združili svoje sile v eno veliko silo.

Vse vaje in nastopi, in sploh vse društveno gibanje bo namenjeno temu cilju.

1. Spor podružničnega odbora na Jesenicah z zastopnikoma Stokovne komisije in kovinarske centrale.

2. Brezmiselno razdiralno delo bivšega razpuščenega odbora v podružnici.

Spor med centralnima zastopnikoma je podružnični odbor započel reševati v popolnem protislovju pravilnika s tem, da je napravil sklep ukiniti do nadaljnjega obračunavanja s kovinarsko centralo.

Ugotavljamo: ako bi se odbor zavedal svoje odgovornosti in ako bi psiha odbora stremela za edinstvom organizacije, bi odbor moral izvajati konsekvence napram centralnima zastopnikoma potom pravilnika, ne pa s sklepom, katerega posledica je bila jasna, da je na ta način lahko izključena cela podružnica. Obsojati moramo tudi dejstvo, da je podružnični odbor doprinesel svoj sklep članstvu v pretres, ne da bi se poprej sklicalo zaupniški zbor, ki bi naj o tem razpravljal.

V vsem tem se zrcali, da je odbor igral dvorezno politiko in ta položaj, katerega je razpuščen odbor predvsem sam ustvaril med članstvom, hotel izrabiti nepošteno v zadovoljstvo raznih provokaterjev in razdiračev enotnih organizacij.

Ugotavljamo, da bi ta spor, če je bil po nazoru odbora res tako važen, da se ga je moralo reševati med mezdinim gibanjem, rešili lahko potom pravilnika bodisi z razsodiščem ali s pravilno zahtevanim sklicanjem izrednega (kongresa in bi bil na ta način tudi uspeh zadnje razprave 18. avgusta t. l. popolnoma zadovoljiv, dočim je nepopolnemu uspehu krivo dejstvo razdora v podružnici Jesenice po zaslugi in premišljenosti razpuščenega odbora.

Dočim je odbor storil to svojo zavestno napako, je na drugi strani neodpustljivo to, da je ta položaj v podružnici Jesenice ustvaril bivši odbor sam, zato nosi tudi vse posledice, ki so nastale.

Radi tega kličemo odbornikom razpuščenega odbora in drugim, ki tavajo isto pot: Premislite si dobro, predno započne kakršnokoli nadaljno razdiralno delo! Podružnici Javornik in Dobrova sta kompaktni!

Neizbrisna bodo v zgodovini ostala dejanja kovinarskega delavstva K. I. D. organiziranega v Osred. društvu kovinarjev. Nepobitna so dejstva, da je to osred. društvo želo največ uspehov. Do sedaj je bila enotnost kovinarskega delavstva zagotovilo, da bo delavstvo vsepovsod zaščiteno. Kdor pa si upa to celoto rušiti in kdor misli trgati tej celoti njene dele, ta naj prevzame na svoje rame bodoče prokletstvo zaslužnih delavcev, njih žena in dece.

Sodrugim in sodružicam! Pomislite na vse to, izvršujte dolžnost do svoje organizacije, čuvajte edinstvo organizacije, od vas samih je vse odvisno, delavci sami smo gospodarji svojih organizacij in popolnejše bodo te organizacije takrat, kadar bomo sami popolnejši. — Apeliramo na vse članstvo, da sledi vsem ukrepom začasnega odbora, na

Gostilna pri nas ni tolko priljubljena kot točilnica alkohola, temveč veliko bolj kot družabno zbirališče.

Vsak človek čuti po trudapolnem delu potrebo, da se v prijetni domači družbi pozabava in razvedri. In ker se pri nas take družbe ne najde drugod, ko v gostilnah, zato zahajajo vanje prav mnogi, ki sicer ne čutijo posebne želje po alkoholu. Če pa je že prišel v gostilno, da si poišče družbe — mora pa tudi nekaj naročiti — tako se privadi pijači, ki ga kasneje pokoplje, ki onesreči njega in njegove.

U. D. R. hoče poseči v boj proti alkoholu s tem, da bo nadomestilo družabne sestanke v gostilnah s prireditvami v prosti naravi. Mladina obojega spola bo pri teh prireditvah aktivno delovala in uverjeni smo, da bodo pri opazovanju mladine tudi starejši našli svoje razvedrilo. Za zakajene gostilne bomo dobili nadomestilo v prosti naravi. To zamnjavo bomo ugodno čutili na zdravju in — žepu. Pri vsem tem bomo pa privzgojili našemu ljudstvu še čut za ona plemenita dejanja, ki bodo dajala bodoči socialistični družbi njeno obilježje.

katerega apeliramo, da po izvedbi njegovih nalog skliče izredni občni zbor.

Vse zaupnike, ki se še niso zglasili s svojimi zaupniškimi knjigami, pozivljamo, da to store najkasneje do 15. t. m. pri sedanjem blagajniku s. Ivanu Dagarinu.

Opozarjamo vse člane in zaupnike, naj ne ovirajo kontrole z zadrževanjem članskih izkaznic.

Ker želimo, da v tem oziru predočimo članstvu resnično stanje, apeliramo, da stori vsak svojo dolžnost, da bo mogoče sklicati odbor izredni občni zbor.

Zbrani zaupniki pa svečano izjavljamo, da bomo vztrajno in požrtvovalno delali za nadaljni skupni prospeh in napredek, ker smo prepričani, da nas bo pri tem podpiralo vse pošteno misleče delavstvo.

Z neomajno vero v organizacijo Vas pozivljamo, da spodite vsakogar, ki bi imel namen razdirati enotnost organizacije.

Zivela enotna organizacija!
Zivelo Osrednje društvo kovinarjev!
Zivela kovinarska internacionala!
Zivela enakost, bratstvo in svoboda!

Celje. Člansko zborovanje podruž. Osred. društva kovinarjev v Celju se bo vršilo prihodnji teden. Čas in kraj bo razviden na letakih. — Referent pride iz Ljubljane. Sodrugim kovinarjem posetite zborovanje polnoštevilno.

Stavbinska stroka.

Preganjanje delavstva. Glasom protesta pri vseh podružničnih organizacijah »Unije stavbinskih delavcev v Celju« so se delavci stavbinske stroke v mariborski oblasti izrekli za to, da ukinitve delovnega razmerja brez odpovedanega roka v stavbinski stroki ne priznavajo, dasiravno je »Zveza industrijev« to določbo vsilila v kolektiv. pogodbo, ne da bi se ozirala na protest, ki so ga podali zastopniki podpisane organizacije. — Kot glavne krivce temu nesocialnemu in protizakonitemu činu smatra delavstvo gg. Konrada Golobčanca iz Celja in Julija Glaserja iz Maribora. Imenovana pozivljamo, da vložita tožbo proti »Uniji stavbinskih delavcev v Celju«, da se bo njihovo postopanje proti delavskim pravicam obravnavalo tudi pred sodiščem. Istočasno je centralni odbor »Unije« sklenil, da proglasi do preklica za zgoraj omenjene tvrdke zatvoro in naglašja, da naj pri teh dveh gospodih ne sprejme noben zavezen delavec dela, dokler se ne izjavi, da sta prenehala preganjati delavstvo ostalih tvrdk z njihovimi funkcijami s protizakonitimimi sredstvi. Bomo videli kaj bo nato rekla država. —

Usnjarska stroka.

Poziv! Osrednje društvo usnarjev v Mariboru pozivlja vse svoje podružnice ter njih funkcionarje, da obračunavajo redno in točno vsak mesec, in sicer do 15. vsacega meseca za pretekli mesec, ker bo le na ta način zavaladal red tako pri podružnicah, kakor pri centrali.

V mesecu avgustu so obračunale sledeče podružnice: Usnarji Slovenji gradec za junij Din 195.—, podruž. Šoštanj za maj Din 1159.42, Čevljarji Maribor za april, maj in junij Din 793.50, usnarji Ptuj za junij Din 932.85, Vrhnika likvidacija 59.50, usnarji Marenberg junij in julij Din 51.50, čevljarji Ljubljana julij Din 125.98, usnarji Maribor junij Din 652.52, usnarji Slovenjgradec julij Din 146.50.

Kemična stroka.

Tajništvo Osrednjega društva kemičnih delavcev pozivlja glavne funkcionarje podrejenih podružnic, da v interesu članstva ozir. delavstva v podjetju bolj točno poročajo o delavskem položaju v podjetju. Vsa poročila glavnih funkcionarjev tajništvo Osrednjega društva natančno pretrese.

Medvode. V nedeljo dne 16. septembra ob 15. uri se bo vršil v prostorih g. Potišeka občni zbor kemičnih oziroma papirniških delavcev za Medvode in Goričane. Sodrugim in sodružicam, pozivljamo Vas, da nihče izmed Vas ne manjka na tem važnem zboru. Bodimo prepričani, da smo in bomo temelj bodoče enotne razredne organizacije papirniških delavcev.

Monopolska stroka.

Tobačna tovarna. Kako napreduje reguliranje plač, hočemo v kratkem opisati. Ker imamo še predvojne temeljne plače K 16.06 na teden, zato smo imeli nekatere doklade: doklade za žene po 3 Din dnevno, nezakonske otroke po 3 Din dnevno. Če žena dela v tovarni, mož pa pri zasebnem podjetju, je dobila 3 Din za vsakega otroka do 14 let dnevno, če je bil kdo bolan, za prvi teden celo plačo, če se je pojavila nenadoma bolezen ali smrt v družini, do 3 dni plačan dopust; nadalje brezplačen tobak za moške do 71 zavojčkov mesečno; sedaj pa nekako 46 zavojčkov in cenejši premog 1000 kg, ki ga letos niti ne bo. Vse to nam je monopolska uprava črtala. Pri tem pa je vedno večje priganjanje na delo. Ali gospodje vedite, da brez godbe ni plesa. Pretekli teden se je pripetilo, da so morale ženske v oddelku g. delovodje Kotarja prekladati nad 100 kg težke bale tobaka in so se izrazile pri tem, da jih mučijo kot pse. G. Kotar pa jim je zalučil v obraz, da so še slabše kot psi. — Za enkrat to samo konstatiramo. Drugič g. delovodja bo pa Vas kaj takega drago stalo; to Vam zagotovimo. Sicer pa imamo mnogo pritožb, da je ta gospod jako surov. Povišice delavstvo še vedno ni prejelo. Saj naša vlada v Orjuno vred rabi samo državotvorne ljudi, ako so ti tudi lačni, jo to ne zanima.

Dopisi.

Prevalje. Dne 2. t. m. se je vršil redni mesečni članski sestanek papirniških delavcev, katerega dnevni red je bil: 1. Otvoritev in pomen sestanka. 2. Poročilo o nabiranju prispevkov za zastavo. 3. Poročilo o nabiranju prispevkov za stávkajoče rudarje in pomen stavke. 4. Poročilo o dohodkih in izdatkih Osred. društva. 5. Poročilo za ravnanje z zakonom § 1154 b. 6. Razpečavanje knjžic: »Postanek in razvoj strok. org. v Avstriji. 7. Kaj je socializem in ali more socializem zmagati (povzeto iz lista »Delavec« št. 12 iz leta 1920). 8. Razno. — Udeležba ni bila dovoljna, to pa zato, ker nekateri delavci še vedno mislijo, da itak že vse vedo, kar se na šestankih in sbodih govori. In ravno tisti, ki to mislijo, ne poznajo niti pravilnika strok. org., še manj pa zakonov, ki bi bili njim v korist, ko bi jih poznali in znali uporabiti; sestanke imamo zato, da se v vseh važnejših zadevah na njih spoznamo. Če tudi je objavljeno v listu, vendar si nekateri eno ali drugo ne znajo raztolmačiti, zato so sestanki nujno potrebni. Le žal, da se delavstvo še tega ne zaveda, a še žalostneje je, da so med temi tudi nekateri zaupniki. Kako more tak zaupnik potem pomagati pri zgradbi organizacije, če niti stavbenega načrta ne pozna? Če zaupnik ne pozna programa in ne izpolnjuje dolžnosti napram organizaciji, potem tudi ne more dati vzgleda, pač pa uniči še tisto, kar so drugi zgradili. To ni samo pri nas, temveč tudi drugod. Delavstvo se zanaša na zaupnike, ti se zanašajo na delavstvo, posledice tega pa trpe oboji. Krivdo pa vsi vračajo potem na organizacijo, češ ona nas je spravila tako daleč. To bi moral videti in vedeti že vsak delavec, kakor bi tudi moral vedeti, da ni kriva organizacija, če se dva skregata v privatni zadevi. Delavci se med seboj skregajo, izstopijo iz organizacije, ali pa ne plačujejo prispevkov, vse to pa je najbolj ljubo delavskim neprijateljem. Kdo drug naj se bori za vaše pravice kakor delavska organizacija? Osebnne spore naj se reši med nekaj očmi, spore v organizaciji pa naj se reši na članskih sestankih in drugih delavskih forumih. Zato vas sodrugim v imenu predsedstva pozivljamo, da se vsake brezbriznosti v bodoče otresete, ter se točno udeležujete sestankov ali shodov, ker s tem boste speshili veselje zaupnikom do dela, organizacija pa se bo s tem okrepila, kar bo le v vašo korist. — Franc Lepko, predsednik.

Na naslov državnega nadzornia v Prevaljah. Gospod Brus, navado imate, da vedno tožite, da je leški premogovnik pasiven, da bo nehal obratovati itd. Vprašamo Vas: kako se to vjema, ko vendar vidimo, da nastavljate vedno nove uradnike in paznike, ko bi pri

podjetju, kakor je leški premogovnik, zadostovale 4 uradniške moči, in ne 12 paznikov, ko bi jih bilo dovolj 6; s tem bi lahko veliko prihranili. Pomislite in vedite, da se premog ne producira v pisarnah, temveč v rovih. Če pa mislite, da to ni res, tedaj prosite g. Cihelko, da vam dovoli nastaviti za vsakega delavca priganjača. Muenja smo pa, da danes producirajo in vzdržujejo obral delavci; če pa ne napravite milijonskih dobičkov, tedaj se udarite po prsih in recite: Jaz sem kriv, ker odkar sem šef premogovnika, gre premogovnik rakovo pot.

Vemo, da niste sami krivi, da ste postali šef tega podjetja, ali tisti, ki Vas je nastavil je bil tepec, zato ker ni upošteval strokovne izobrazbe, ki jo je treba pri tem poslu.

Kar se je dalo odstraniti od premogovnika, ste prodali; danes nimamo niti ene sesalke, katero bi nujno rabili, ker zadržuje samo voda produkcijo; da ste ustavili nedeljsko delo smo Vam jako hvaležni; v delavnikih nas plačujete pošteno po pogodbi, katero ste podpisali. Upamo, da boste enkrat uvideli potrebo reforme od zgoraj, ker reforma od spodaj nima uspeha. — Leški premogarji.

Prevelika natančnost. Iz nekega kraja smo prejeli in priobčujemo:

Ze nad leto dni prenaša delavstvo našega kraja mirno in potrpežljivo postopanje, katerega se poslužuje vodja naše poslovalnice okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Ker pa postaja to postopanje od dneva do dneva bolj občutljivo, je treba, da enkrat o tem javno spregovorimo. Članom naše bolniške blagajne bo že skoro treba, da si bodo sami plačevali zdravila in zdravnik, vrhu tega pa si bodo pustili dopasti še to, da jih bo preganjalo orožništvo. Ne rekli bi, če bi se ta gospod držal vsaj predpisov zakona o zavarovanju delavcev, da pa se na lastno pest poslužuje nekih naredb, katerih ta zakon ne predvideva ter delavstvo, ki je že itak ubogo, šikanira. Delavstvu krade na ta način po nepotrebnem denar, mu dela nepotrebna pota in sramoto. Tako pride na primer uboga delavka, ter prosi za bolniški listek, da se ji odstrani zob. Ker listka, kljub temu, da je članica, ne dobi, mora iti k drugemu zdravniku, ter mora stroške poravnati sama. Pride delavec, prosi za bolniški listek za svojo ženo; gospodu vodji ne zadostuje potrdilo od podjetnika. Zahteva še potrdilo od župana njegove občine, ki je uro in še več oddaljen, ali pa ga v trenotku, ko ga potrebuje, ni niti doma. Ne mislite pa, da župan pri najboljši volji ne izstavi delavcu, ki je srečen, da da dobi gospoda župana doma, listka brezplačno. — Delavec mora torej tudi tu trpeti že velike stroške. — Če je žena člana, ki stanuje izven mesta (na deželi) kljub temu, da nima nobenega posestva, na porodu, ne dobi za po § 45. Z. o. Z. D. predpisani čas niti hranarine, niti dečje opreme, niti zdravniške pomoči; to vse iz razloga; ker stanuje na deželi. — Če pa ima član malo kočo, kjer lahko redi nekaj domače perutnine, potem seveda, po mnenju tega gospoda, ni upravičen dobiti za svojo ženo in družino prav ničesar. Če pa član vzlic temu zahteva po zakonu mu pripadajočo podporo, potem mu pošlje gospod vodja na dom orožnika, da natančno pregleda premoženje člana, ter mu vračuna vsako ped zemlje. Sosedje pa se spogledujejo misleč, da je izvršil sosed najmanj kak rop. Poleg tega pa se člane vse vprek naziva z najrazličnejšimi imeni.

Pripomba uredništva: Mi ta dopis priobčujemo, kot smo ga dobili, da bodo na merodajnih mestih videli, kako razpoloženje vzbuja prevelika natančnost in prestrog birokratizem. Ne dvomimo pa, da je v interesu treznega gospodarstva, kakor povsod tudi pri bolniški blagajni red potreben, in da se marsičemur, nad čemur se posameznik razburja, v interesu celote ni mogoče izogniti. Zlasti ne dvomimo, da postopa uradnik, proti kojemu je ta dopis naperjen, tako natančno v najboljšem namenu. Treba pa je znati združiti vestnost s takim nastopom, da ne vzbuja takega ogorčenja, kakor se je nabralo med delavstvom v tem kraju.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 11. septembra 1923.

Konec vsem konfliktom proti zapadu in iztoku je napravila na Japonskem strašna prirodna katastrofa. Potres, ognjeniki in druge elementarne sile so uničile na Japonskem okoli 15 večjih mest, porušili in opustošili cele pokrajine in zahtevali nad 1/4 milijona človeških žrtev. Take nesreče ne pomni človeška zgodovina. Doslej smo čuli, kako je Etna bljuvala na Palermo, glavno mesto Sicilije; dalje nam je znan grozoviti izbruh Vezuva, ki je zasul in uničil mesti Pompeje in Herkuleanum. V spominu nam je še katastrofa, ki je zadela martinško otočje v Ameriki. Take ogromne sile, kot zadnji pot pa narava se ni pokazala. Vse ozemlje japonskega otočja je ognjeniško, radi česar so potresi na dnevnem redu. Z ozirom na to, so hiše po japonskih mestih večinoma lesene in prtične, da jim potresi ne morejo toliko škodovati. Zadnja katastrofa pa je nadkrižila vso človeško opreznost, in delo človeškega uma in človeških rok je podleгло prirodnim silam. Razumljivo je, da je zavladala na Japonskem med ljudstvom silna beda. Ljudstvo strada, nima česa obleči, množe se zločini, vlada je v negotovosti, vojaštvo in policija brez moči. Najhujše je seveda to, da se še ne ve, kaj pride. Prebivalstvo navdaja z grozo misel, da je izginilo v morju celo otočje Bonin in da morje neprestano zaliva obale japonskega otočja.

Stvar je za Japonsko katastrofalna tudi s političnega stališča. S tem je Japonska prestala biti velesila. Delati bo pač morala, da si zaceli rane, ki jih je prizadejala zemeljska katastrofa. Odčelnila se bo Kitajska, ki jo je doslej držala Japonska za vrat; olajšano bo delo sovjetom na iztoku in Ameriki je odleglo, ko se je na tak slep način odkrižala močnega tekmeča na morju. — Pri tem pa seveda niso izključene druge komplikacije med omenjenimi državami.

Kakor torej vidimo se kolo časa in zgodovine zadnje čase prav hitro vrti, in prav nič ne moremo računati, z njegovim vrtenjem, ki se ravna po nerazumljivih, samovoljnih, vendar pa večno veljavnih zakonih. Velesile propadajo: Rusija, Nemčija, Japonska. — Pojavljajo se nove državne tvorbe: Turčija, mala antanta. Vzroki so različni. Zgodovinar in sociolog pa si belita glavo...

Italiji se rožljanje z orožjem to pot ni obneslo. Začela je sicer spretno in hotela izkoristiti umor italijanske komisije na grških tleh. Pretnje Grški z vojno in že započete vojne operacije pa imajo še drugo ozadje. Italija je zamahnila proti Grški, da zadene Jugoslavijo. Ko je zasedla otok Krk, s tem Grkom ni kaj prida škodila, razen da je kršila njihovo državno suverenost. Jugoslaviji pa je z zasedbo otoka zaprta pot iz Jadranskega morja. Zato je prošli teden prinesel tudi napetost med Italijo in Jugoslavijo. Veleposlaniška konferenca je poslala Grkom posebno noto, v kateri zahteva zadoščenja za umor italijanske komisije. Obenem pa vsa evropska javnost ostro obsoja samovoljno in krivično postopanje Italijanov. Zlasti Angleži so hudo zaropotali. V splošnem so se člani velike antante izrekli, da ne pripuste izpremembe sedanjega političnega položaja v Srednji Evropi in na Balkanu. Kakor se torej vidi, ne pride do nove vojne in zveza narodov ne bo imela posebnega opravila.

Iz Nemčije prihajajo ne le dan za dnem, temveč uro za uro, vznemirljivejši vesti o padcu valute in o gospodarskem polomu. Nemška marka je enaka sovjetskemu rublju in je izgubila skoro vso plačilno vrednost. Sedaj so celo Avstrijci gospodje proti Nemcem, kar se denarja tiče. Da se na vsak način še reši nemški denar, je bila vlada prisiljena poseči po nasilnih sredstvih. Nemci nočejo več sprejemati lastnega denarja in trgovati z lastno valuto, temveč iščejo v ta namen tujih plačilnih sredstev, predvsem deviz, kar domačo valuto še bolj tlačijo k tlom. Da se ta inozemska plačilna sredstva izsledijo in se

postavi devizna trgovina pod državno nadzorstvo, je izdala vlada zakonsko naredbo, ki razveljavlja ustavna jamstva glede hišnega prava in pisemske tajnosti.

Jugoslavija je dobila prestolonaslednika, ki je bil prošli teden rojen v Beogradu. Kako mu bo ime, se še niso sporazumeli. Dete je zdravo in krepko.

Situacija za radikalce je vedno opasnija. Od vseh strani prihajajo protesti radi nasilja, ki so ga vršili pri zadnjih občinskih volitvah. Ljudstvo pa je tudi nezadovoljno z radikalnim režimom, kar se tiče državne uprave. Radikalna vlada ukinja in odpravlja baš najpotrebnejše urade in reducira v ostalih uradih na najbolj krivičen način. Naše uradništvo podlega bolj in bolj strankarstvu in korupciji, da sploh še more živeti. V kratkem se ukine v Ljubljani oddelek za socialno skrb, torej edino torišče, kamor se je še imogel zateči mali človek. Hkrati bo na cesti okoli 80 uradnikov, med njimi večina oženjenih. Ker za te ljudi, ki so pustili v državni službi svoje življenjske sile in svoje zdravje, ne bo »fondov«, bodo obsojeni na neizprosno bedo.

Med tem pa se izprehajata gospoda Stinnes in Rade Pašič sedaj po tem, sedaj po onem koncu Evrope, uživata ta prelepi svet in se smejeta...

Delavsko gibanje.

Koga hočejo bogovi pogubiti. Grška vlada je odredila razpust vseh delavskih strokovnih organizacij in konfiskacijo delavskih časopisov. Ves denar delavskih organizacij ima biti zaplenjen in naložen v državni banki. S tem korakom misli blazna grška vlada zadušiti generalni štrajk, ki se je nedavno razširil po vsej Grčiji.

Prvi val brezposelnosti v Ameriki. Departement za delo v Ameriki poroča, da se je pojavila brezposelnost v industrijah usnja, tobaka, tekstilov, vozov, jekla in železa. Najbolj so prizadeta mesta Indianapolis, St. Paul, Los Angeles, Buffalo, New Orleans in Providence.

Razno.

»Jugometalija« r. z. z o. z. Komisija za pregledovanje dopisov in določanje nagrade za bodoč napis Prod. zadruga Kleparjev, kotlarjev i. t. d. je svoje obsežno delo dne 9. septembra končala. Od mnogih predlogov je komisija sestavila bodoče ime zadruga: »Jugometalija« r. z. z o. z. Ljubljana, je dobila prvo mesto. V tem naslovu je komisija vpoštevala točke, katere smo navedli v razpisu nagrade kot predpogoje: »Jugo« naj označi delokrog, »Metalija« splošna kovinska industrija, r. z. z o. z. označi pa zadrugo podlago tvrdke. Omenjeni naslov torej najbolj odgovarja zahtevam oz. pogojem. Drugo mesto je dobilo ime »Metalojug« r. z. z o. z. Ljubljana, tretje mesto pa »Metalija«. — Občni zbor, kateremu bodo ti predlogi komisije predlagani, bo končno veljavno odločil, ter bomo imena nagrađenih takrat tudi priobčili.

— Javno lastništvo narašča. Po poročilih na konferenci lige za industrijsko demokracijo polagoma, toda stalno prehajajo mnoge uprave v roke občine ali države. V začetku 19. stoletja je imela Amerika 16 vodovodskih sistemov in razen enega so bili vsi v privatni posesti. V začetku 20. stoletja pa je bilo približno 3500 vodovodov in več kot polovica jih je bilo v posesti občin, v katerih se nahajajo. — Kar se tiče razsvetljave, je bilo leta 1917. v Združenih državah 2318 centralnih elektrarn in 125 plinarn v rokah občin. Več kot polovica mest z nad 30.000 prebivalcev ima javne trge. Več mest, med katerimi so San Francisco, Seattle in Detroit, je zadnja leta kupilo cestne železnice. — Zvezna vlada gradi sedaj v Alaski železnico in obratuje tam kabel, telegraf in radio. Ameriška vlada ima tudi največjo tiskarno na svetu. — Kanadska vlada je l. 1919. kupila tri železniške sisteme. — Med ameriškim ljudstvom je močan sentiment za poobčinjenje in podržavljanje vseh naprav, ki služijo gretju, razsvetljavi in transportaciji. Prihodnji korak,

ki gotovo pride, bo nacionaliziranje železnice, premogovnikov in naprav za vodne sile. — Ampak javno lastništvo je do danes malo ali nič koristilo delavcem, kajti delavci niso zastopani v upravi teh podjetij. Bodoče javne naprave in industrije morajo biti pod kontrolo delavcev.

— Koliko visokošolcev ima Jugoslavija? Na beograjski univerzi je 2588 juristov, 1635 filozofov, 303 medicinci, 1061 tehnikov, 162 agronomov in 177 pravoslavni bogoslovcev. V Zagrebu je 892 juristov, 404 filozofov, 689 medicincev, 124 farmaceutov, 436 tehnikov, 68 veterinarjev, 177 agronomov, 150 šumarjev, 1170 eksportnih akademikov, 69 slušateljev upodablajočih umetnosti, 38 kat. bogoslovcev in 49 pravoslavni. V Ljubljani je 331 juristov, 290 filozofov, 96 medicincev, 409 tehnikov in 111 bogoslovcev. V Subotici je 445 juristov, v Skoplju pa 78 filozofov. Vseh visokošolcev je torej samo na jugoslovenskih univerzah 11.949. Kam z njimi? Kdaj bomo imeli potrebno število domačih gospodarskih strokovnjakov?

Telovadni odsek »Svobode« na Javorniku priredi dne 16. septembra na telovadišču pri g. Lovro Noču svoj prvi javni telovadni nastop. Vse prijatelje »Svobode« iskreno vabimo, posebno naše sosedne podružnice. Prepričani smo, da se naše prireditve sodrugi udeležijo v največjem številu. Sodeluje godba kovinarjev.

Posredovanje dela.

Pri vseh »Državnih borzah dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 2. do 8. septembra 1923 dela 260 moških in 131 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 208 moških in 93 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 178. — Promet od 1. januarja do 8. septembra 1923. izkazuje 35.016 strank in sicer 16.078 delodajalcev in 18.938 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 10.715. —

Dela iščejo:

viničarji, strojni in stavbni ključavničarji, železostrojarji, kovači, mizarji, čevljarji, krojači, peki, mlinarji, mesarji, natakariji, natakarice, sedlarji, tov. delavci, delavke, vajenci, vajenke itd.

V delo se sprejmejo:

rudarji, drvarji, livarji, viničarji, slikarji, čevljarji, zidarji, krovcji, pletarji, šivilje za perilo, vzgojiteljice, vajenci itd.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Poročilo o šoštanjskem iz etu D. T. E. in U. D. R. obelodanimo v prihodnji številki radi pomanjkanja prostora.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najbolj in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Livarji!

Prilika!

Samostojnega, če le mogoče neporočenega

kovino-livarja

sprejme pod ugodnimi pogoji tovarna strojev, tehničnih izdelkov, kovinske robe

Henrik Stolz sinovi, Kula.

Ponudbe sprejema Osrednje društvo kovinarjev v Ljubljani.

Pozor strojarji!

Iščem strojarja, kateri je sposoben za strojenje kož. Plača po dogovoru, nastop službe takoj pri

Živku Tišanoviću, Tuzla Bosna

Iščemo

za takoj dva spretna

strojna falcerja

(Maschinenfalcer)

za krom-usnje proti dobremu plačilu.

Ponudbe naj se pošiljajo na tovarno usnja v Radečah pri Zidanem mostu.

Iščemo

30-40 dobrih zidarjev

za večjo stavbo. — Zglasiti se je pri Centralnemu tajništvu Unije stavbinih delavcev v Celju, Vodnikova ulica št. 3